การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนในกลุ่มไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1

Performance Based Budget Administration of Schools Under the Traimit Group Under Maehongson Primary Educational Service Area Office 1

ภาวินิตย์ ลุนละวัน[1] ดร.คมศิลป์ ประสงค์สุข[2]
Pawinit Loonlawan[1] Dr.Khomsin Prasongsuk[2]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็น และ 2) แนวทางการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนในกลุ่มไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 79 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเคร็จซีและมอร์แกน และสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) และกลุ่มเป้าหมายผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ จำนวน 9 คน เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสังเคราะห์องค์ประกอบ แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ โดยมีการหาค่าความสอดคล้องของแบบสอบถาม (IOC) และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็น

ผลการศึกษาพบว่า

1. สภาพปัจจุบันการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานโดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน สำหรับดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็นการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานโดยรวม เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การบริหารสินทรัพย์ การตรวจสอบภายใน การวางแผนงบประมาณ การบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน การจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง และการคำนวณต้นทุนผลผลิต

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ประกอบด้วยองค์ประกอบ 7 ด้าน คือ 1) การวางแผนงบประมาณ ควรกำหนดวัตถุประสงค์ แผนงาน/กิจกรรมที่ชัดเจน เน้นการมีส่วนร่วม 2) การคำนวณต้นทุนผลผลิต ควรใช้ทางเลือกที่หลากหลาย ติดตาม ประเมินผล และวิเคราะห์ต้นทุนเพื่อความคุ้มค่า 3) การจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง ควรจัดระบบการจัดเก็บเอกสาร และจำทำเอกสารอย่างถูกต้อง ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน 4) การบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ ควรจัดทำแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ จัดระบบติดตามและ

คำสำคัญ: การบริหารงบประมาณ มุ่งเน้นผลงาน กลุ่มไตรมิตร

[1]หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยแม่ฮ่องสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ วิทยาเขตแม่ฮ่องสอน
[1]Master of Education Program in Education Administration Maehongson College, Chiang Mai Rajabhat University, Maehongson Campus
[2]อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยแม่ฮ่องสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ วิทยาเขตแม่ฮ่องสอน
[2]Lecturer Master of Master of Educational Program in Education Administration, Maehongson College, Chiang Mai Rajabhat University, Maehongson Campus
*ผู้ติดต่อ, อีเมล: ภาวินิตย์ ลุนละวัน, pawinit62@gmail.com
รับเมื่อ 1 กรกฎาคม 2568 แก้ไข 4 สิงหาคม 2568 ตอบรับ 6 สิงหาคม 2568

ตรวจสอบการใช้งบประมาณ จัดระบบบัญชีให้ถูกต้อง 5) การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน ควรกำหนดปฏิทินการรายงานทางการเงินให้ชัดเจน มีการรายงานทางการเงินอย่างสม่ำเสมอ 6) การบริหารสินทรัพย์ ควรจัดทำนโยบายและระเบียบในการใช้สินทรัพย์ มีการบำรุงรักษาและตรวจสอบสภาพสินทรัพย์อย่างสม่ำเสมอ จัดทำบัญชีสินทรัพย์และบัญชีการใช้สินทรัพย์ 7) การตรวจสอบภายใน ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบภายในที่มีตัวแทนจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย กำหนดหลักเกณฑ์และมาตรการการตรวจสอบอย่างชัดเจน กำกับ ติดตามให้มีการรายงานผลการตรวจสอบภายในตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด

ABSTRACT

This research aimed to study the current conditions, desired conditions, and priority needs index, and guidelines for performance–based budget administration approach of schools under the Traimit Group under the Mae Hong Son Primary Educational Service Area Office 1. The sample group consisted of 79 participants The sample size was determined according to the sample size table developed by Krejcie and Morgan (1970) while 9 experts were selected as key informants for in–dept interviews. The study employed a mixed methods research design. Research instruments included questionnaires accessing the current and desired states, and a structured interview form. Qualitative data were analyzed using means, percentages, and standard deviations, while quantitative data were analyzed through content analysis.

The finding revealed that:

1. The current conditions of performance based budget administration overall and in each aspect was at a high level. The desired conditions of performance based budget administration overall and in each aspect was also at a high level. The priority needs index for performance based budget administration overall, from highest to lowest, included asset administration, internal audit, budget planning, financial administration and budget control, financial reporting and performance, and procurement system. And the calculation of production costs

2. Guidelines for developing performance–based budget administration consist of 7 components: 1) Budget planning should specify clear objectives, plans/activities, and emphasize participation. 2) Production cost calculation should use a variety of alternatives, monitor, evaluate, and analyze costs for cost–effectiveness. 3) Procurement system should organize document storage and documentation system correctly, completely, and up–to–date. 4) Financial administration and budget control should create action plans that are consistent with the strategy, organize a system for monitoring and inspecting budget use, and organize accounting system correctly. 5) Financial reporting and performance should specify a clear financial reporting calendar and report financial results regularly. 6) Asset administration should create policies and regulations for asset use, maintain and inspect asset conditions regularly, and prepare asset accounts and asset usage accounts. 7) Internal audit should appoint an internal audit committee with representatives from all relevant parties, clearly define audit criteria and measures, and supervise and monitor the reporting of internal audit results within the specified time frame.

Keywords: Budget administration, Performance–based, Traimit Group

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภูมิหลัง

กระทรวงศึกษาธิการมีการกระจายอำนาจในการบริหารสถานศึกษาโดยจัดสรรงบประมาณเพื่อให้สถานศึกษาจัดทำแผนการใช้งบประมาณประจำปีเพื่อเสนอต่อต้นสังกัดแสดงรายละเอียดการใช้งบประมาณให้เกิดความโปร่งใสและเป็นไปตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดภายใต้ระเบียบ อีกทั้งยังต้องรายงานการใช้งบประมาณของสถานศึกษาให้หน่วยงานที่รับผิดชอบพิจารณา การใช้งบประมาณรายจ่ายตามระเบียบส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจจะต้องใช้จ่ายตามรายการประมาณรายจ่ายสำหรับส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจที่ระบุในเอกสารประกอบพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมหรือที่ได้รับการจัดสรร จากงบประมาณรายจ่ายงบกลาง รวมถึงที่ระบุในแผนการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายผลผลิตหรือโครงการตามที่กำหนดไว้ในแผนงานและหรือแผนงานในเชิงบูรณาการอย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556, หน้า 126)

ปัจจุบันสถานศึกษามีบทบาทในการบริหารงบประมาณด้วยตนเอง โดยสถานศึกษานั้นจะต้องบริหารงบประมาณตามขอบเขตภารกิจงาน ได้แก่ 1) การจัดทำและเสนอของบประมาณคือการวิเคราะห์และพัฒนานโยบายทางการศึกษาจัดทำแผนกลยุทธ์หรือแผนพัฒนาการศึกษาวิเคราะห์ความเหมาะสมของการเสนองบประมาณ 2) การจัดสรรงบประมาณการจัดทำเบิกการอนุมัติงบประมาณ การโอนเงินงบประมาณในสถานศึกษา 3) การตรวจสอบติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน 4) การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา การจัดหาทรัพยากรและการลงทุน 5) การบริหารงานการเงินการเบิกเงินจากคลัง การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน การจ่ายเงิน การนำส่งเงิน การกันเงินไว้เบิกเหลื่อมปี 6) การบริหารบัญชีการจัดทำบัญชีการเงิน การจัดทำรายงานทางการเงิน จัดทำและจัดหาแบบพิมพ์บัญชีทะเบียนและรายงานและ 7) การบริหารพัสดุและสินทรัพย์การจัดทำระบบฐานข้อมูลสินทรัพย์ของสถานศึกษา การจัดหาพัสดุ การกำหนดรูปแบบรายการหรือ คุณลักษณะเฉพาะและการจัดซื้อจัดจ้าง การควบคุมดูแล บำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, หน้า 12) จากที่ผ่านมาผู้บริหารสถานศึกษาไม่ได้บริหารงบประมาณเองเพราะต้นสังกัดจะเป็นฝ่ายตัดสินใจ และบริหารจัดการงบประมาณเกือบทั้งหมดโดยมอบหมายให้สถานศึกษาดำเนินการในส่วนงบประมาณค่าวัสดุเพียงเล็กน้อยเท่านั้นซึ่งยังมีข้อบกพร่องในการบริหารงานของสถานศึกษาอยู่ ส่วนระบบงบประมาณก็จะเป็นแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ที่ลดการควบคุมรายละเอียดจากส่วนกลาง

ปัญหาการดำเนินงานงบประมาณและการเงินของสถานศึกษามีปัญหาทั้งด้านขาดแคลนบุคลากรที่มีความชำนาญ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดของงานงบประมาณส่งผลให้สถานศึกษาเกิดปัญหาการใช้งบประมาณของสถานศึกษาไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์และข้อบังคับต่าง ๆ ตามระเบียบกฎหมายที่กำหนด การบริหารงานงบประมาณและการเงินของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกลุ่มไตรมิตร มีปัญหาในการบริหารงานงบประมาณ คือ การบริหารงบประมาณ การบริหารการเงินในสถานศึกษา ไม่สามารถที่จะให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือผลสัมฤทธิ์ที่ตั้งไว้ เนื่องจากงบประมาณที่ได้รับมามีน้อยตามจำนวนนักเรียน ทำให้การใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปอย่างยากลำบากและไม่สามารถดำเนินการในสิ่งที่ตั้งเป้าหมายไว้ได้ (ภัสราวดี เกตุนะ, 2560, หน้า 71)

จากการวิจัยเรื่อง การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต (ชุบรี ม่วงกุ้ง, 2558, หน้า 62) ได้กล่าวไว้ว่า ขนาดของสถานศึกษามีส่วนกำหนดให้ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็กมีการปฏิบัติงานบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์น้อยกว่าผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่ในทุกด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนงบประมาณ ด้านการคำนวณต้นทุนผลผลิต ด้านการจัดซื้อจัดจ้าง ด้านการบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ ด้านการบริหารสินทรัพย์ ด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน ด้านการตรวจสอบภายใน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการวางแผนงบประมาณ ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็กมีการจัดเตรียมงบประมาณ

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

และการใช้จ่ายงบประมาณล่วงหน้าสำหรับแผนงานและโครงการปีต่อปี มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศในการวางแผนอย่างครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน บุคลากรที่ทำหน้าที่วางแผนงบประมาณของสถานศึกษามีการเชื่อมโยงผลการปฏิบัติงานกับรูปแบบการใช้จ่ายเงินและวิธีการปรับปรุงการจัดสรรงบประมาณน้อยกว่าผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่

จากปัญหาที่กล่าวมานั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสภาพปัจจุบันและความคาดหวังการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนในกลุ่มไตรมิตร จังหวัดแม่ฮ่องสอน และจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้องโดยเฉพาะผู้บริหารและข้าราชการครู ในกลุ่มไตรมิตร ซึ่งสภาพปัญหาดังกล่าวยังไม่มีการศึกษาอย่างชัดเจน ดังนั้นผู้วิจัยสนใจศึกษาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ของโรงเรียนในกลุ่มไตรมิตร จังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อการพัฒนาและหาแนวทางในการส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจการบริหารงบประมาณเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

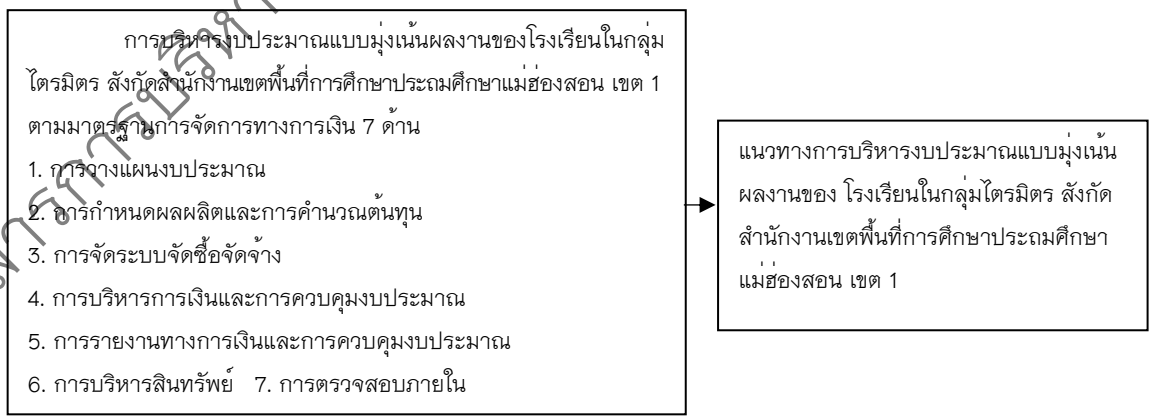
คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็นการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนในกลุ่มไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 เป็นอย่างไร
2. ควรมีแนวทางการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนในกลุ่มไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 อย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็นการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนในกลุ่มไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนในกลุ่มไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็นการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนในกลุ่มไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนในกลุ่มไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการสังเคราะห์องค์ประกอบ ได้แก่ เอกสาร หนังสือ ตำรา บทความ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยใช้แบบสังเคราะห์องค์ประกอบ และอาศัยหลักการจำแนก หรือการจัดกลุ่มข้อมูล และสรุปเป็นความเรียงเชิงพรรณนา

ขั้นตอนที่ 2 สำรวจสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็นการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนในกลุ่มไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 ประชากร ในการวิจัยได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 13 คน ครูจำนวน 85 คน รวมประชากรทั้งหมด 98 คน ในปีการศึกษา 2567 การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 79 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยขั้นตอนนี้ คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็นการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนในกลุ่มไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนในกลุ่มไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแนวทางของลิเคิร์ท (Likert and Rensis, 1967, pp. 90 – 95) โดยมีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย (Index of item Objective Congruence: IOC) โดยพิจารณาค่าความสอดคล้องที่คำนวณได้ ต้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.70 ขึ้นไป

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนในกลุ่มไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Opened From) เพื่อให้ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นเพิ่มเติม

นำแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา อาจารย์มหาวิทยาลัย และครูที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยพิจารณาค่าความสอดคล้องที่คำนวณได้ ต้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ขึ้นไป

นำแบบสอบถามที่ได้นำไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริหาร ครูในโรงเรียนในเขตอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 จำนวน 30 คน โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α – Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach and L.J., 1990, pp. 297 – 334) โดยใช้เกณฑ์ค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.828

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็น โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลผลค่าเฉลี่ย และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบการพรรณนา ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาคำนวณหาค่าดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index: PNI modified) เพื่อกำหนดอันดับความต้องการจำเป็นในการศึกษาแนวทางการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนในกลุ่มไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 โดยใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์ค่าดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) กำหนดไว้ดังนี้

ถ้าดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็นแต่ละรายการ ($PNI_{modified}$) มีค่าเท่ากับหรือมากกว่าดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็นโดยรวม ($PNI_{modified}$) จัดเป็นรายการที่ต้องปรับปรุง

การศึกษาแนวทางการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนในกลุ่มไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1

กลุ่มเป้าหมายผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์แนวการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนในกลุ่มไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 คือผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังนี้

1. รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 1 ที่รับผิดชอบกลุ่มบริหารการเงินและสินทรัพย์ จำนวน 1 คน

2. ผู้อำนวยการกลุ่มบริหารการเงินและสินทรัพย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 จำนวน 1 คน

3. ผู้บริหารสถานศึกษาดีเด่นที่ได้รับรางวัลไม่ต่ำกว่าระดับเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 3 คน

4. หัวหน้ากลุ่มงานงบประมาณ ของโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านงบประมาณ จำนวน 4 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาแนวการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนในกลุ่มไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ออกแบบแนวคำถามการสัมภาษณ์ในประเด็นที่เกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนในกลุ่มไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1

วิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนในกลุ่มไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) การสรุปความโดยผู้วิจัยโดยอาศัยหลักการจำแนกหรือจัดกลุ่มข้อมูลของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบการพรรณนาเป็นความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนในกลุ่มไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยสามลำดับ ได้แก่ลำดับแรกคือการจัดระบบการจัดซื้อ

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

จัดจ้าง รองลงมา คือ การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินการ และการคำนวณต้นทุนผลผลิต ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือการบริหารสินทรัพย์ ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ลำดับแรกสุดคือการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง รองลงมาคือการบริหารสินทรัพย์ และการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินการ สำหรับด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือการวางแผนงบประมาณ และการคำนวณต้นทุนผลผลิต

2. ดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็นการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนในกลุ่มไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 ในภาพรวมตามองค์ประกอบทั้ง 7 ด้าน เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน โดยเรียงจากค่าดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่การบริหารสินทรัพย์ รองลงมาคือการตรวจสอบภายใน การวางแผนงบประมาณ การบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน การจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง และการคำนวณต้นทุนผลผลิต

3. แนวทางการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนในกลุ่มไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 โดยสรุปผลแต่ละด้าน ดังนี้

3.1 การวางแผนงบประมาณ ควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์และแผนกลยุทธ์ในการวางแผนงบประมาณ และกำหนดแผนงาน/กิจกรรมให้ตรงกับวัตถุประสงค์และแผนกลยุทธ์ กำหนดบทบาทหน้าที่ และให้ความรู้กับบุคลากร และให้บุคลากรมีส่วนร่วม ติดตามและประเมินผลการใช้งบประมาณเพื่อนำไปพัฒนาการวางแผนงบประมาณต่อไป

3.2 การคำนวณต้นทุนผลผลิต ควรหาทางเลือกที่หลากหลายในการใช้ต้นทุน มีระบบติดตาม ประเมินผล วิเคราะห์ข้อมูลต้นทุนและทางเลือกในการใช้ต้นทุน จัดสรรงบประมาณให้ครอบคลุม มีระบบบัญชีที่ถูกต้อง ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน ให้ความรู้แก่บุคลากร

3.3 การจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง ควรมีการจัดระบบการจัดเก็บเอกสารที่เป็นระบบ และปลอดภัย จัดระบบการยืม – คืนเอกสาร วิเคราะห์ความจำเป็นและความซ้ำซ้อนของการจัดซื้อจัดจ้าง จัดทำเอกสารการจัดซื้อจัดจ้างอย่างถูกต้อง ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน

3.4 การบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ ควรจัดทำแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา วิเคราะห์การจัดสรรงบประมาณ จัดระบบติดตามและตรวจสอบการใช้งบประมาณเพื่อควบคุมค่าใช้จ่าย มีการรายงานผลค่าใช้จ่ายและสรุปโครงการ มีการจัดระบบบัญชีตามแบบแผนที่ถูกต้องและจัดทำให้เป็นปัจจุบันและครบถ้วน และมีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการบริหารการเงินและงบประมาณที่ชัดเจนในรูปแบบคณะกรรมการ

3.5 การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน ควรกำหนดปฏิทินการรายงานทางการเงินให้ชัดเจน มีการรายงานทางการเงินอย่างสม่ำเสมอ มีนโยบายการรายงานทางการเงินอย่างชัดเจน บุคลากรรับทราบการรายงานทางการเงิน จัดทำรายงานทางการเงินอย่างเป็นระบบ ครบถ้วน และถูกต้อง มีการกำกับ ติดตามการรายงานทางการเงิน

3.6 การบริหารสินทรัพย์ ควรจัดทำนโยบายและระเบียบในการใช้สินทรัพย์ มีการบำรุงรักษาและตรวจสอบสภาพสินทรัพย์อย่างสม่ำเสมอ จัดทำบัญชีสินทรัพย์และบัญชีการใช้สินทรัพย์ มีการตรวจสอบและติดตามการใช้งานสินทรัพย์ มีการกำหนดหน้าที่และบทบาทของผู้ดูแลสินทรัพย์อย่างชัดเจน

3.7 การตรวจสอบภายใน ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบภายในที่มีตัวแทนจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย กำหนดบทบาท หน้าที่ของคณะกรรมการอย่างชัดเจน ใช้หลักฐานเชิงประจักษ์และข้อมูลที่โปร่งใส กำหนดหลักเกณฑ์และมาตรการการตรวจสอบอย่างชัดเจน กำกับ ติดตามให้มีการรายงานผลการตรวจสอบภายในตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนในกลุ่มไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 พบว่า สภาพปัจจุบันในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งอาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ดำเนินงานในการบริหารงบประมาณได้ตามกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้องได้อย่างถูกต้อง และตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นไปตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ รวมถึงการ พัฒนาศักยภาพของผู้เรียนและสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชุบรี ม่วงกุ้ง (2558, หน้า 70) ที่ได้ศึกษาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต ผลการวิจัยพบว่าสภาพปัจจุบันในภาพรวม อยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุวรรณ มาแต้ม (2561, หน้า 65) ที่ศึกษาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วาณี ซ้อนกลิ่น (2566 หน้า 284) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานเพื่อพัฒนาระบบงบประมาณของสถานศึกษาในเครือข่ายการจัดการศึกษาแบบบูรณาการศีขรภูมิ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

นอกจากนี้ยังพบว่าสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนในกลุ่มไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีความมุ่งหวัง ให้การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งองค์ประกอบที่มุ่งหวังให้มีการพัฒนามากที่สุดคือการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง เพื่อให้การดำเนินงานในกระบวนการที่เกี่ยวข้องมีความต่อเนื่อง และเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับ ปรารถนา ภูสมศรี (2563, หน้า 327) ซึ่งศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานสถานศึกษาขนาดเล็กในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 พบว่าสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาความถี่พบว่าด้านที่มีความถี่สูงสุดคือ ด้านการวางแผนงบประมาณ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ขนิษฐา ศิริมา (2564, หน้า 133) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 พบว่าสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาความถี่ พบว่า ด้านที่มีความถี่สูงสุดคือ การตรวจสอบภายใน และยังสอดคล้องกับ ศิริโชค เจริญราช (2564, หน้า 91) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42 พบว่าสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีระดับสภาพที่พึงประสงค์มากที่สุดคือด้านรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน รองลงมา คือด้านวางแผนงบประมาณ และด้านที่มีระดับปัญหาต่ำที่สุด คือ ด้านจัดระบบการจัดหาพัสดุ

2. ผลการศึกษาดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็นการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนในกลุ่มไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 โดยเรียงจากค่าดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็น พบว่า การบริหารสินทรัพย์มีความต้องการจำเป็นที่ต้องปรับปรุงมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานพัสดุและสินทรัพย์จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับกฎหมาย ระเบียบ และแนวปฏิบัติจำนวนมากที่ปรับปรุงและพัฒนาตลอดเวลา โดยเฉพาะการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้าง

และการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ซึ่งมีการปรับเนื้อหาของการจัดซื้อจัดจ้างหลายประการพัฒนาขึ้นจากระเบียบฉบับเดิมทำให้ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานขาดความเข้าใจและความชำนาญ ซึ่งสอดคล้องกับ ไพฑูรย์ ขุนทอง (2564, หน้า 110)

3. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนในกลุ่มไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 จำนวน 7 ด้าน ดังนี้

3.1 การวางแผนงบประมาณ สถานศึกษาควรมีการประชุมเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์และแผนกลยุทธ์ในการวางแผนงบประมาณ และกำหนดแผนงาน/กิจกรรมให้ตรงกับวัตถุประสงค์และแผนกลยุทธ์ รวมถึงการกำหนดบทบาทหน้าที่ให้กับบุคลากรอย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร และให้ความรู้กับบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการวางแผนงบประมาณ และให้บุคลากรมีส่วนร่วม จัดระบบการติดตามและประเมินผลการใช้งบประมาณเพื่อนำไปพัฒนาการวางแผนงบประมาณต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรารถนา ภูสมศรี (2563, หน้า 338) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานสถานศึกษาขนาดเล็กในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 โดยเสนอว่า การวางแผนงบประมาณควรมีการประชุมร่วมกันในการวิเคราะห์ถึงกรอบแนวทาง วัตถุประสงค์ และสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก และให้บุคลากรที่มีความรู้เป็นผู้นิเทศติดตาม และประเมินผล นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระพงษ์ ก้านกิ่ง (2560, หน้า 41) ที่ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ได้เสนอไว้ว่า สถานศึกษาควรประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา คณะครู และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในสถานศึกษา จัดอบรมและดำเนินการจัดทำรายละเอียดแผนงบประมาณ แผนงาน/โครงการ ให้มีความเชื่อมโยงกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินการจัดเตรียมประมาณการการใช้จ่ายงบประมาณล่วงหน้า

3.2 การคำนวณต้นทุนผลผลิต สถานศึกษาควรหาทางเลือกที่หลากหลายในการใช้ต้นทุน มีระบบติดตาม ประเมินผล วิเคราะห์ข้อมูลต้นทุนและทางเลือกในการใช้ต้นทุน จัดสรรงบประมาณให้ครอบคลุม มีระบบบัญชีที่ถูกต้อง ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน มีการจัดการอบรมให้ความรู้แก่บุคลากร ทำให้ต้นทุนผลผลิตสามารถลดลงได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุบรี ม่วงกุ้ง (2558, หน้า 72) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต ได้เสนอไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดแผนงาน/โครงการต่าง ๆ อย่างเป็นระบบเพื่อนำไปสู่แนวปฏิบัติจริงอย่างชัดเจน ส่งเสริมให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผน สร้างแรงจูงใจ ตลอดจนจัดให้มีคณะกรรมการ ตรวจสอบ ติดตาม การจัดทำตัวชี้วัด และรายงานผลอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุวรรณ มาแต้ม (2561, หน้า 110) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ได้เสนอไว้ว่า ควรจัดให้มีการอบรมเกี่ยวกับการคำนวณต้นทุน กิจกรรม เพื่อบุคลากรของโรงเรียนจะได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำและบริหารงบประมาณ จำเป็นต้องจัดวางระบบในการคิดต้นทุนผลผลิตที่เหมาะสมและสามารถแสดงผลได้โดยเร็ว เพื่อประโยชน์ในการควบคุมการดำเนินงานและการติดตามตรวจสอบ

3.3 การจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง มีการจัดระบบการจัดเก็บเอกสารที่เป็นระบบ และปลอดภัย จัดระบบการยืม – คืนเอกสาร วิเคราะห์ความจำเป็นและความซ้ำซ้อนของการจัดซื้อจัดจ้าง จัดทำเอกสารการจัดซื้อจัดจ้าง อย่างถูกต้อง ครบถ้วน และเป็นปัจจุบันซึ่งสอดคล้องกับ ขนิษฐา ศิริมา (2564, หน้า 139) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ได้เสนอว่า ควรพัฒนาองค์ความรู้ด้านระบบจัดซื้อจัดจ้างให้กับครูผู้ปฏิบัติพร้อมกับผู้บริหาร ควรมีระเบียบและ ขั้นตอนแนวทางให้กับผู้ปฏิบัติในทุก ๆ ปี

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

และผู้บริหารควรกำหนดบทบาทหน้าที่และมอบหมายงานให้ชัดเจน อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วาณี ซ้อนกลิ่น (2566, หน้า 284) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานเพื่อพัฒนาระบบงบประมาณของสถานศึกษาในเครือข่ายการจัดการศึกษาแบบบูรณาการศีขรภูมิ 2 ได้เสนอว่า ควรให้มีการจัดซื้อจัดจ้างเป็นขั้นตอนต้องรัดกุมโปร่งใสตรวจสอบได้ ทั้งนี้ต้องให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับที่ตั้งไว้ ช่วยลดการสูญเสียเงินงบประมาณได้

3.4 การบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ สถานศึกษาควรจัดทำแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา วิเคราะห์การจัดสรรงบประมาณ จัดระบบติดตามและตรวจสอบการใช้งบประมาณเพื่อควบคุมค่าใช้จ่าย มีการรายงานผลค่าใช้จ่ายและสรุปโครงการ มีการจัดระบบบัญชีตามแบบแผนที่ถูกต้องและจัดทำให้เป็นปัจจุบันและครบถ้วน และมีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการบริหารการเงินและงบประมาณที่ชัดเจนในรูปแบบคณะกรรมการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุวรรณ มาแต้ม (2561, หน้า 111) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 พบว่า ควรมีการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานอีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขนิษฐา ศิริมา (2564, หน้า 139) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ได้เสนอว่า สถานศึกษาควรมีปฏิทินในการกำหนดวันประเมินผลงานด้านการเงิน และควบคุมงบประมาณอย่างสม่ำเสมอ ควรหมั่นตรวจสอบระบบบัญชีในทุก ๆ สัปดาห์ / เดือน และควรส่งเสริมให้บุคลากรมีการพัฒนาความรู้ต่าง ๆ เพื่อมาประยุกต์ใช้ในการบริหารการเงิน

3.5 การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน สถานศึกษาควรกำหนดปฏิทินการรารายงานทางการเงินให้ชัดเจน มีการรายงานทางการเงินอย่างสม่ำเสมอ มีนโยบายการรายงานทางการเงินอย่างชัดเจน บุคลากรรับทราบการรายงานทางการเงิน จัดทำรายงานทางการเงินอย่างเป็นระบบ ครบถ้วน และถูกต้อง มีการกำกับ ติดตามการรายงานทางการเงิน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุวรรณ มาแต้ม (2561, หน้า 112) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ได้เสนอว่า ควรมีการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในโรงเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการ รายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน มีการกำหนดเวลาในการรายงานทางการเงินที่สามารถ เป็นไปได้ในทางปฏิบัติ มีระบบการรายงานทางการเงินที่ชัดเจน และมีกระบวนการยืนยันความสม่ำเสมอของรายงานการเงินที่เป็นปัจจุบัน อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ และยังสอดคล้องกับ ปาลิตา ศุภการกำจร (2557, หน้า 43) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 ได้เสนอว่า สถานศึกษาควรมีการมอบหมายและสั่งการให้ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ทางการเงินและบัญชี จัดทำรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน ตามขั้นตอน ถูกต้อง ตรวจสอบได้

3.6 การบริหารสินทรัพย์ สถานศึกษาควรจัดทำนโยบายและระเบียบในการใช้สินทรัพย์ มีการบำรุงรักษาและตรวจสอบสภาพสินทรัพย์อย่างสม่ำเสมอ จัดทำบัญชีสินทรัพย์และบัญชีการใช้สินทรัพย์ มีการตรวจสอบและติดตามการใช้งานสินทรัพย์ มีการกำหนดหน้าที่และบทบาทของผู้ดูแลสินทรัพย์อย่างชัดเจนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุวรรณ มาแต้ม (2561, หน้า 112) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ได้เสนอว่าสถานศึกษาควรจัดให้มีการประชุมเพื่อร่วมกันวางแผนล่วงหน้าในการจัดหาสินทรัพย์เพื่อทดแทน สินทรัพย์เดิม หากโรงเรียนมีการใช้สินทรัพย์ที่ไม่คุ้มค่าหรือไม่มีประสิทธิภาพ ก็จะเป็นผลให้มีต้นทุน ในการดำเนินงานสูงกว่าที่ควรจะเป็น ดังนั้นโรงเรียนจึงจำเป็นต้องมีกระบวนการบริหารสินทรัพย์ที่มี อยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและแต่งตั้งคณะกรรมการในการตรวจสอบข้อมูลสภาพของ

สินทรัพย์อย่าง สม่ำเสมอ เพื่อให้การจัดซื้อสินทรัพย์ใหม่เกิดจากความจำเป็นโดยแท้จริง อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรารถนา ภูสมศรี (2563, หน้า 341) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานสถานศึกษาขนาดเล็กในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ได้เสนอว่า ผู้บริหารควรมีระบบการตรวจสอบข้อมูลสถานศึกษาของสินทรัพย์อย่างสม่ำเสมอ มีการกำหนดขั้นตอนที่สนับสนุนให้เกิดการใช้สินทรัพย์อย่างคุ้มค่า มีการวางแผน ล่วงหน้าในการจัดการสินทรัพย์เพื่อทดแทนสินทรัพย์เดิมควรคำนึงถึงกรอบงบประมาณการรายจ่าย

3.7 การตรวจสอบภายใน สถานศึกษาควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบภายในที่มีตัวแทนจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย กำหนดบทบาท หน้าที่ของคณะกรรมการอย่างชัดเจน ใช้หลักฐานเชิงประจักษ์และข้อมูลที่โปร่งใส กำหนดหลักเกณฑ์และมาตรการการตรวจสอบอย่างชัดเจน กำกับ ติดตามให้มีการรายงานผลการตรวจสอบภายในตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชุบรี ม่วงกุ้ง (2558, หน้า 76) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต ได้เสนอว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดแผนงาน / โครงการต่าง ๆ อย่างเป็นระบบเพื่อนำไปสู่แนวปฏิบัติจริงอย่างชัดเจน ส่งเสริมให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผน สร้างแรงจูงใจ ตลอดจนจัดให้มีคณะกรรมการ ตรวจสอบ ติดตามการจัดทำตัวชี้วัด และรายงานผลอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุวรรณ มาแต้ม (2561, หน้า 113) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ได้เสนอว่าควรมีระบบตรวจสอบภายในที่ชัดเจน มีนโยบาย มาตรฐานการปฏิบัติงานในการจัดทำรายงานข้อสรุปของคณะกรมการตรวจสอบ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรนำแนวทางการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนในกลุ่มไตรมิตรไปประยุกต์ใช้ ในการปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินงานภายในสถานศึกษา รวมถึงขยายผลการสร้างเครือข่ายไปสู่สถานศึกษาอื่น

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการใช้แนวทางนำไปสู่การปฏิบัติหรือขั้นตอนที่นำไปสู่เป้าหมายโดยมีทิศทาง ที่แน่นอนชัดเจน

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนให้ครูและบุคลากรของสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการพิจารณาและดำเนินงานของสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาแนวทางการการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่ การบริหารสินทรัพย์

2.2 ควรนำแนวทางการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนในกลุ่มไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 นำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาอื่น ๆ หรือกลุ่มเครือข่ายการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ

2.3 ควรนำผลการศึกษาแนวทางการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนในกลุ่มไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 ไปใช้จริงในสถานศึกษา

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2.4 ควรนำมาผลการศึกษาจากการวิจัยในครั้งนี้ นำมาพัฒนาศึกษาต่อไปเพื่อเพิ่มเติมให้เกิดความชัดเจนมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). *คู่มือการบริหารโรงเรียน สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2556.* กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

_____. (2560). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.* https://www.moe.go.th

ขนิษฐา ศิริมา. (2564). *การบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. ศรีสะเกษ: มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.

จารุวรรณ มาแต้ม. (2561). *การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

ชุบรี ม่วงกุ้ง. (2558). *การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

ตุลยภาค ตุยาสัย และพัชรีวรรณ กิจมี. (2561). การบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนประถมศึกษา แนวทางสำหรับการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนประถมศึกษา. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอนร์, 12*(Supplement) 98.

ปรารถนา ภูสมศรี. (2563). แนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานสถานศึกษาขนาดเล็กในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1. *วารสารพิกุล. 18*(1), 327.

ปาลิตา ศุภการกำจร (2557). การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 35. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, 3*(2), 43.

ไพฑูรย์ ขุนทอง. (2564). แนวทางการบริหารงานพัสดุและสินทรัพย์อย่างมีประสิทธิภาพในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์, *38*(1), 110.

ภัสราวดี เกตุนะ. (2560). *การศึกษาสภาพการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย* วิทยานิพนธ์ กศ.ม. พะเยา: มหาวิทยาลัยพะเยา.

วาณี ซ้อนกลิ่น (2566). การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานเพื่อพัฒนาระบบงบประมาณของสถานศึกษาในเครือข่ายการจัดการศึกษาแบบบูรณาการศีขรภูมิ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1. *วารสารมหาจุฬาคีรีสาร, 14*(2), 284.

วีระพงษ์ ก้านกิ่ง. (2560). สภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตที่ 29. *Journal of Ratchathani Innovate Social Science*, *1*(1), 41 – 54.

ศิริโชค เจริญราช (2564). *การศึกษาปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42.* การค้นคว้าอิสระ ค.ม. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

Best, J. W. (1981). *Research in education.* New jersey: Prentice – Hall.

Cronbach, L. J. (1990). *Essential of Psychological Testing (5th ed.).* Harper Collins.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement, 30*(3).

Likert, R.. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale. In Reading in Fishbeic*, M (Ed.), Attitude Theory and Measurement (90 – 95). New York: Wiley & Son.

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร